

STORTINGET

Representantforslag 90 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Anna Molberg, Mathilde Tybring-Gjedde og Tage Pettersen

Dokument 8:90 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Anna Molberg, Mathilde Tybring- Gjedde og Tage Pettersen om borgerkontrakt

Til Stortinget

Bakgrunn

Vellykket integrering er avgjørende både for den enkeltes mulighet til å bygge et godt liv i Norge og for samfunnets samhold og tillit. Norge har gjennom flere tiår tatt imot mennesker fra hele verden som har søkt beskyttelse eller nye muligheter. For at denne politikken skal være bærekraftig, må man sikre at de som kommer til Norge, raskt blir en del av det norske samfunnet, lærer språket, kommer i arbeid og bidrar til fellesskapet. Dagens situasjon viser imidlertid at integreringen over tid ikke har fungert godt nok.

Til tross for dagens introduksjonsprogram og andre integreringstiltak viser erfaringene at resultatene varierer betydelig mellom kommuner, og at mange ikke oppnår de nødvendige ferdighetene for å bli en del av det norske samfunns- og arbeidslivet.

Arbeiderparti-regjeringen har lagt frem et utkast til en integreringserklæring hvor intensjonen er å erstatte dagens ordning fra integreringsloven av 2021.

Der foreslås det at en integreringserklæring skal erstatte dagens integreringskontrakt, og at den fortsatt skal gjelde samme målgruppe (nyankomne flyktninger og familiemedlemmene deres), slik at erklæringen skal signeres av deltakere i introduksjonsprogrammet.

Danmark er det eneste nordiske landet som har en formell integreringserklæring, kalt oppholds- og selvforsørgelseserklæring, som nyankomne må signere for å vise vilje til å forsørge seg selv og respektere samfunnets verdier. Målgruppen i Danmark er flyktninger og familiegjenforente.

Regjeringens forslag mangler imidlertid tre avgjørende elementer:

For det første mangler forslaget reelle konsekvenser ved manglende oppfyllelse. Departementet ber selv om innspill på sanksjoner i høringsrunden, noe som indikerer at dette ikke er tilstrekkelig gjennomarbeidet. Men først og fremst fremstår integreringserklæringen som en informasjonsbrosjyre til den enkelte. Det er særlig viktig å konkretisere ansvaret som ligger hos den enkelte innvandrер til å oppfylle kontrakten.

For det andre mangler den omtale av hvilke gjensidige forpliktelser samfunnet og den nyankomne skal ha. Det er behov for å konkretisere hvilken rolle samfunnet og nasjonale og lokale myndigheter har i integreringsprosessen, og hvilke forventninger den nyankomne kan ha til myndighetene.

For det tredje finnes det ingen plan for individuelt tilpasset støtte basert på den enkeltes unike utgangspunkt.

Det svenske regjeringspartiet Moderaterna har nylig besluttet å jobbe for etableringen av Sverigekontrakten. Denne kontrakten skal tydeliggjøre rettigheter og plikter for både den nyankomne og samfunnet. Nyankomne skal forplikte seg til å følge svenske lover, leve etter grunnleggende verdier, lære svensk språk, tilegne seg samfunnskunnskap og aktivt søke arbeid. Samtidig skal samfunnet forplikte seg til å planlegge og utarbeide en individuelt tilpasset etableringsplan som støtter hver persons vei til selvforsørgelse. Å fullføre Sverigekontrakten skal være en forutsetning for økonomisk støtte, kva-

lifisering til velferdsordninger og innvilgelse av svensk statsborgerskap. Å ikke fullføre kontrakten kan danne grunnlag for tilbakekallelse av oppholdstillatelse.

En borgerkontrakt må bygge på prinsippet om gjensidig forpliktelse, men det skal aldri være noen tvil om at hovedansvaret ligger på den som kommer til Norge. Den nyankomne må forplikte seg til å ta ansvar for å bli en del av det norske samfunnet, men samfunnet må samtidig forplikte seg til å gi den nødvendige støtten. Dette handler om både rettferdighet og effektivitet. Når samfunnet stiller tydelige krav, må det også gis reelle muligheter til å oppfylle dem.

Konkret kan en borgerkontrakt inneholde følgende elementer:

Krav til den nyankomne:

- Undertegne kontrakten som forutsetning for deltakelse i introduksjonsprogrammet.
- Forplikte seg til å følge norsk lov og leve etter grunnleggende norske verdier som demokrati, likestilling, ytringsfrihet og barns rettigheter.
- Delta aktivt i norskopplæring med krav om progresjon.
- Gjennomføre obligatorisk borgerkurs med samfunnsorientering som inkluderer norsk historie, samfunnsstruktur, verdier og arbeidslivskunnskap.
- Aktivt søke arbeid eller utdanning fra dag én.
- Delta i arbeidsrettede tiltak og praksis.

Krav til kommunen og det offentlige:

- Gjennomføre individuell kartlegging av språknivå, utdanningsbakgrunn, arbeidserfaring og helse ved ankomst.
- Utarbeide individuell etableringsplan tilpasset den enkeltes forutsetninger og mål.
- Tilby norskopplæring på riktig nivå med hyppig progresjonskartlegging.
- Bidra til kontakt med arbeidsgivere og tilrettelegge for rask arbeidsmarkedsdeltakelse.
- Gi tydelig informasjon om rettigheter og plikter fra første dag.

Konsekvenser ved manglende oppfyllelse:

- Fullføring av borgerkontrakten skal være en forutsetning for permanent oppholdstillatelse.
- Fullføring skal være et kriterium for søknad om norsk statsborgerskap.
- Manglende oppfyllelse uten gyldig grunn skal kunne medføre reduksjon i økonomiske ytelser.

- I grove tilfeller av brudd på kontraktens forpliktelser skal dette kunne danne grunnlag for tilbakekallelse av oppholdstillatelse.

En slik modell vil ha flere positive effekter. For det første gir den den nyankomne tydelig veiledning om hva som kreves for å lykkes i Norge. For det andre synliggjør den samfunnets ansvar og forpliktelse til å tilby riktige verktøy og effektiv støtte. Dette styrker allmennhetens tillit til integreringspolitikken. For det tredje gir konsekvensene ved manglende oppfyllelse nødvendig tyngde til kontrakten, slik at den ikke bare blir symbolpolitikk.

Forslagsstillerne mener at frihet og ansvar hører sammen. De som kommer til Norge, skal ha reelle muligheter til å bygge et godt liv og bidra til samfunnet. Men med disse mulighetene følger også ansvar for å gjøre en innsats. En Norgeskontrakt/borgerkontrakt representerer en balansert tilnærming som både krever og tilbyr, som både stiller krav og gir støtte. Dette er nødvendig for å sikre en bærekraftig integreringspolitikk som fungerer for den enkelte og for samfunnet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres en borgerkontrakt for nyankomne borgere i Norge, som bygger på prinsippet om gjensidig forpliktelse hvor den nyankomne må forplikte seg til å ta ansvar for å bli en del av det norske samfunnet og hvor samfunnet tydeliggjør sine forpliktelser. Videre ber regjeringen sikre at det er sammenheng mellom gjennomføring av borgerkontrakten og rettigheter til den enkelte knyttet til permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap.
2. Stortinget ber regjeringen inkludere en bredere målgruppe enn de som er foreslått i regjeringens integreringserklæring, tilsvarende den danske oppholds- og selvforsørgelseserklæring som også inkluderer familiegjensforente til flyktninger.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for tydeligere konsekvenser ved manglende oppfyllelse av integreringsforpliktelser, inkludert vurdering av økonomiske sanksjoner og betydning for oppholdstillatelse i grove tilfeller.

27. januar 2026

Mudassar Kapur

Anna Molberg

Mathilde Tybring-Gjedde

Tage Pettersen

